

TIETEELLINEN ARTIKKELI

TARU JÄRVIMAA JA JANNE LUNDËN

Hevosten omistajat tuntevat hevosten hyvinvoinnille asetetut säännökset hyvin kyselytutkimuksen perusteella

Horse owners are aware of the regulations on horse welfare, according to a survey

YHTEENVETO

Laki eläinten hyvinvoinnista (693/2023) tuli voimaan 1.1.2024, ja uusi asetus hevosten hyvinvoinnista oli lausunnolla keväällä 2024. Halusimme selvittää hevosen omistajilta, millaisissa olosuhteissa he pitävät hevosiaan, miten he huolehtivat niiden perustarpeista ja lajityypillisistä ja sosiaalisista tarpeista sekä kuinka säädösten vaatimukset toteutuvat näiltä osin. Vastaavaa kyselyä ei ole aiemmin tehty Suomessa. Suomen Hippos ry välitti Webropol-kyselymme, johon saimme 1 781 vastausta. Kyselyyn vastattiin anonyymisti. Yleisin pitopaikka oli talli (71%), ja pitopaikassa hevosten lukumäärä vaihteli yhdestä (3%) kymmeneen yksilöihin. Tarhoista 65% oli kooltaan yli 400 neliötä, ja pohjan vähintään osittainen ympärivuotinen pitävyys toteutui 92% vastauksista. Karkearehua jaettiin yleisimmin kuuden tunnin välein (38%) tai sitä oli saatavilla täysin vapaasti (36%), ja hevosilla oli juomavettä jatkuvasti saatavilla (99%) pääasiallisessa pitopaikassaan. Hevosten puhtaus ja hyvinvointi tarkastettiin vähintään päivittäin (96%), ja oman hevosensa kivun tai poikkeavan voinnin ilmoitti tunnistavansa 98% vastaajista. Näköyhteys (99%) ja kosketusyhteys (95%) toteutuivat hyvin, ja niitä pidettiin erittäin tärkeinä vaatimuksina. Kaikki hevoset pääsivät päivittäin tarhaan ja 77% vähintään kahdeksi kuukaudeksi laitumelle. Vastaajista 81% kertoi perehtyneensä lakiin eläinten hyvinvoinnista ja 70% tulevaan asetukseen hevosten hyvinvoinnista. Kyselyn tulokset osoittavat, että hevosen omistajat olivat valtaosin tietoisia vaatimuksista ja ottaneet ne toiminnassaan huomioon.

SUMMARY

The Animal Welfare Law (693/2023) entered into force on January 1, 2024, and the Horse Welfare Regulation was scheduled for a public hearing in spring 2024. We surveyed horse owners in Finland about the conditions in which they keep their horses, how they take care of their basic needs and ensure species-specific and social needs, and how well they implement the requirements of the legislation concerning these matters. Such a survey has not been conducted in Finland before. We sent a Webropol survey through the Finnish Hippos Association and received 1,781 responses. The survey was answered anonymously. The most common housing type was stable (71%), and the number of horses kept in each housing type varied from one (3%) to dozens. Most of the paddocks (65%) were over 400 square meters, with solid ground at least partly throughout the year, as stated by 92% of the respondents. Roughage was mostly distributed every six hours (38%) or completely ad libitum (36%). Almost all (99%) horses had continuous access to drinking water in their main housing area. The cleanliness and well-being of the horses were checked at least daily (96%), and 98% said that they could recognize pain or an abnormal condition in their own horse. Visual contact (99%) and contact through touch (95%) were both achieved well and were considered very important requirements by the respondents. All respondents' horses had daily access to the paddock, and 77% were on pasture for at least two months. The respondents said they were familiar with the animal welfare law (81%) and with the upcoming regulation on horse welfare (70%). This survey indicates that the responding horse owners were mostly aware of the requirements and had taken them into account in practice.

JOHDANTO

Hevosten hyvinvoinnista huolehtiminen on hevosten omistajien vastuulla, ja yhteiskunnalla on vastuu hyvinvointia koskevien säädösten laatimisesta sekä niiden noudattamisen valvonnasta. Hevosen perustarpeista on paljon tutkimustietoa,^{1,2,3} ja ajantasaista tutkimustietoa on pyritty hyödyntämään myös uudessa asetuksessa hevosten hyvinvoinnista, joka oli lausunnolla vuonna 2024. Hevosten pitoon liittyy hyvinvointihaasteita, jotka aiheuttavat aika ajoin keskustelua hevosalan järjestöissä⁴ ja julkisuudessa.^{5,6,7,8} Hevosten hyvinvoinnin säädösten kehittyessä tulee ymmärtää, minkälaisia haasteita niiden toteuttamisessa voi esiintyä.

Suomessa hevosten hyvinvointia valvovat eläinsuojeluviranomaiset. Ruokavirasto suunnittelee, ohjaa ja kehittää eläinten hyvinvoinnin valvontaa, jonka käytännön järjestämistä aluehallintovirastot valvovat kunnissa. Kunnaneläinlääkärit, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavat viranhaltijat sekä poliisi valvovat säädösten noudattamista kukin omilla toimivalta-alueillaan.⁹ Säännöllisiä tarkastuksia tehdään riskinarvion perusteella talleille, joissa on ammattimaista tai laajamittaista hevostenpitoa.¹⁰ Lisäksi vuosittain tehdään vaihteleva määrä tarkastuksia epäilyjen perusteella.

Suomessa arvioidaan olevan noin 69 000 hevosta ja 16 000 tallia.¹¹ Vuonna 2022 tehtiin 700 tarkastusta.¹² Suomessa ei ole kuitenkaan tarkkaa tietoa siitä, kuinka hyvin hevosenpidossa noudatetaan lainsäädännön vaatimuksia. Näin siksi, että tarkastuksissa havaituista epäkohdista ei ole saatavilla eriteltyä tilastoa. Vuoteen 2024 asti hevoset on tilastoitu tuotantoeläinten joukossa, mikä vaikeuttaa käsityksen saamista epäkohtien määrästä ja laadusta.

Hevosten omistajien käsitykset hevosten hyvinvoinnista ja pitopaikkojen vaatimuksista ovat keskeisiä hevosten hyvinvoinnin turvaamisessa. Ulkomailla tehdyt tutkimukset ovat osoittaneet, että omistajat kokevat tunnistavansa hevostensa onnellisuuden, tunnetilat ja hyvinvointitarpeet.^{13,14,15} Lainsäädännön vaatimusten täyttymisestä hevostenpidossa tarvitaan ajankohtaista tietoa myös Suomessa. Tutkimuksemme tavoitteena oli kartoittaa hevosten omistajien käsityksiä hevosten hyvinvoinnista ja pito-olosuhteista sekä hyvinvointisäädösten täyttymisestä. Tavoitteena oli myös tutkia, miten uuden ase-

YDINKOHDAT

- Selvitimme Suomessa pidettävien hevosten olosuhteita sekä niiden perustarpeista ja lajityypillisistä ja sosiaalisista tarpeista huolehtimista lainsäädännön vaatimusten osalta.
- Vastaajat olivat valtaosin tietoisia lain vaatimuksista ja toteuttivat niitä vastausten perusteella hyvin.
- Suurimmalle osalle vastaajista uusi asetus hevosten hyvinvoinnista ei tule tuottamaan haasteita, sillä tavoitteet toteutuvat nykyisellä pitotavalla.

Käsikirjoitus saapui toimitukseen 13. huhtikuuta 2025.

tuksen vaatimukset hevosten hyvinvoinnista täyttyivät sen valmisteluvaiheessa ja minkälaisia haasteita asetuksen vaatimusten noudattamisessa saattaisi esiintyä. Tuloksia voi hyödyntää hevosten hyvinvointia koskevassa tiedottamisessa ja hyvinvointisäädösten valvonnassa.

AINEISTO JA MENETLMÄT

Laadimme Webropol-kyselyn, jonka Suomen Hippos välitti 5 855:lle hevosen omistajalle verkkokirjeessään. Tämän jälkeen myös Maaseudun Tulevaisuus -lehti julkaisi kyselylinkin verkkolehdestään. Kysely oli avoinna 15.5.–9.6.2024, ja siihen vastattiin anonyymisti. Kysely koostui kaikkiaan 26 kysymyksestä, jotka jakautuivat kuuteen osioon: 1) vastaajan, hänen hevostensa ja pitopaikan taustatietoihin (N=6), 2) pitopaikan olosuhteisiin (N=4), 3) hevosen sosiaalisten tarpeiden tyydyttymiseen (N=6), 4) tarjottuun karkearehuun ja veteen (N=3), 5) hevosen saamaan liikuntaan (N=2) sekä 6) omistajan käsitykseen hevosen kohtelusta, käsittelystä, kivun tunnistamisesta ja lainsäädännön tuntemuksesta (N=5).

Osiot sisälsivät monivalintakysymyksiä (N=17), kuten ”Hevosellani on vettä tarjolla ulkona” vastausvaihtoehtoina jatkuvasti, neljän tunnin välein tai harvemmin, Kyllä/Ei -kysymyksiä (N=5), kuten ”Hevosellani on kosketusyhteys lajitoveriin”,

modifioituja Likertin asteikon mukaisia kysymyksiä, joissa ääripää oli ilmoitettu (täysin erimielistä =1 ja täysin samaa mieltä =10) (N=2) ja avoimen vastauskentän sisältäviä kysymyksiä (N=2), kuten ”Mitä ajattelet hevosen pitämisestä pitopaikassa yksin ilman lajitoveria?” ja ”Kuinka toteutat hevosen sosiaalisen kanssakäymisen?”. Lisäksi oli mahdollista tarkentaa suljetun kysymysten vastauksia avoimissa tekstikentissä.

Laadimme kyselylomakkeen kysymykset perustuen yleisesti tunnistettuihin hevosen perustarpeisiin, kuten ravintoon, juomaveteen, liikkumiseen ja lajitoverien seuraan sekä ajantasaisiin ja valmisteluvaiheessa oleviin lainsäädännön vaatimuksiin. Numeeriset tulokset analysoimme kuvalevillä tilastollisilla menetelmillä, kuten frekvensseillä ja osuuksilla. Vastaajille ilmoitettiin, mitä tarkoitusta varten kysely oli laadittu ja miten vastaukset raportoidaan sekä vastaamisen vapaaehtoisuudesta. Arvioimme, että kyselyssä esitetyt kysymykset ja niihin vastaaminen eivät aiheuta tutkimuseettisen neuvottelukunnan tarkoittamaa haittaa,¹⁶ eikä siten ollut tarvetta pyytää tutkimuksen eettistä ennakoarviointia.

TULOKSET

Vastaajien karakterisointi

Saimme yhteensä 1 781 vastausta. Emme voineet laskea vastausprosenttia, koska kyselyn linkkiä jaettiin Hippoksen jäsenen lisäksi Maaseudun Tulevaisuus -lehden lukijoille lehden artikkelissa ja kyselylinkkiä on voitu myös jakaa eteenpäin muille hevosenomistajille. Vastaajista oli naisia 1 688 (95 %) ja miehiä 65 (4 %). Suurin osa oli iältään 30–59-vuotiaita ja omisti yhden tai kaksi hevosta. Kyselyyn vastattiin kaikkien aluehallintovirastojen alueilta, ja suhteellinen jakauma vastasi tilastokeskuksen työikäisten asukkaiden jakaumaa vastaavilla alueilla (taulukko 1).¹⁷

Hevosten pito-olosuhteet ja perustarpeista huolehtiminen

Kyselyn tulosten mukaan kaikilla hevosilla on pitopaikassaan talli tai pihatto. Avoimissa vastauksissa säältä suojaamisen kerrottiin toteutuvan hyvin pysyvissä pitopaikoissa. Osassa vastauksista kuitenkin ilmeni, että tarhoissa ja laitumilla ei ole rakennettua säänsuojaa. Hevosten määrä vaihteli pitopaikoissa yhden ja 80 hevo-

sen välillä. Vain 3 % hevosista pidettiin yksin. Valtaosa tarhoista oli yli 400 neliötä, ja ne olivat useamman hevosen yhtäaikaaisessa käytössä. Vaikka tarhojen pohjat olivat usein luonnontilaisia, vaatimus osittaisesta kuivuudesta ja pitävyydestä toteutui vastaajien mukaan hyvin myös pahimpina sadeaikoina, keväisin ja syksyisin (taulukko 2).

Karkearehua jaettiin hevosille pääosin vapaasti tai tihein väliajoin. Joissakin pitopaikoissa ei pystytty yöaikaan takaamaan, että uuteen asetukseen suunniteltu enintään kuuden tunnin karkearehuton jakso ei ylity yksittäisillä hevosilla (18 %) (taulukko 2). Avoimista vastauksista ilmeni, että asetusluonnokseen kirjattu kuuden tunnin paastoraja eli aika, jolloin hevonen on kokonaan ilman karkearehua, aiheutti sekaannusta. Osa vastaajista oli tulkinut asetuksen vaatimuksen kuuden tunnin paastorajasta ruokintaväliksi eli rehujen jakokertojen väliin jääväksi ajaksi. Ruokinnan toteuttaminen vähintään kuuden tunnin välein mainittiin haasteeksi, koska hevosilla on erilainen syöntinopeus ja energian tarve sekä yksilöllinen rehun hyötykäyttösuhde, minkä lisäksi kilpahevosilla on tarkasti suunniteltu ruokavalio.

Karkearehua automaatteja ei koettu laumassa elävillä hyväksi ratkaisuksi, etenkin yöaikaan, koska silloin on mahdollonta arvioida kunkin hevosen syömää rehumäärää. Lisäksi automaattit koettiin merkittäväksi kustannuseräksi. Syömistä hidastavista apuvälineistä, kuten heinäsäkeistä ja -paloista, monet omistajat kokivat saaneensa helpotusta ruokinnan säännötelyyn. Vaikka vastaajien hevosilla (99 %) oli jatkuvasti juomavettä saatavilla pysyvissä pitopaikassa, 4 % vastaajista ilmoitti että vettä tarjotaan harvemmin kuin neljän tunnin välein pakkaskaudella tarhassa (taulukko 2).

Hevosten käsittely ja terveydestä huolehtiminen

Vastaajista 96 % tarkasti hevostensa puhtauden ja hyvinvoinnin vähintään kerran päivässä (taulukko 2). Avoimissa vastauksissa kerrottiin, että hevosen käsittelyn tulee olla rauhallista ja että tavanomaisissa tilanteissa tulee pyrkiä käyttämään hyödyksi hevosen lajityypillistä käyttäytymistä. Poikkeuksena mainittiin äkilliset tilanteet, joissa ympäristölle, hevoselle tai ihmisille voi aiheutua vakavaa vaaraa. Valtaosa vastaajista (98 %) kertoi tunnistavansa he-

TAULUKKO 1 TABLE

Vastaajien karakterisointi <i>Characterization of respondents</i>	Vastaajien osuus (%) <i>Percentage of respondents (%)</i>
Aluehallintovirasto (N=1775) <i>Regional Administration Office</i>	
Etelä-Suomi <i>Southern Finland</i>	35
Länsi- ja Sisä-Suomi <i>Western and Inner Finland</i>	24
Itä-Suomi <i>Eastern Finland</i>	13
Lounais-Suomi <i>Southwest Finland</i>	13
Pohjois-Suomi <i>Northern Finland</i>	10
Lappi <i>Lapland</i>	2
Vastaajien ikä (N=1780) <i>Age of respondents</i>	
< 29	12
30-39	24
40-49	32
50-59	23
60 <	9
Hevosten määrä omistajaa (N=1779) ja pitopaikkaa (N=1831) ^a kohden <i>Number of horses per owner (N=1779) and farm (N=1831)^a</i>	
1	32/3
2	25/15
3 tai enemmän	43/87
Vastaajat olivat tutustuneet säädöksiin <i>Respondents were familiar with the regulations</i>	
Eläintenhyvinvointilaki (693/2023) (N=1775) <i>Animal Welfare Law (693/2023) (N=1775)</i>	81
Lausunnolla ollut hevosten hyvinvointiasetus (N=1774) <i>Horse welfare regulation under hearing (N=1774)</i>	70

^a Osalla omistajista oli hevosia useammassa kuin yhdessä pitopaikassa

TAULUKKO 2 TABLE

Vaatus <i>Requirement</i>	Vastaajien osuus (%), joilla vaatimus <i>Percentage of respondents (%) the requirement</i>		Haasteet, avoin vastaus <i>Challenge, open answer</i>
	Täyttyy <i>Is fulfilled</i>	Ei täyty <i>Not fulfilled</i>	
Voimassa oleva säädös ^a <i>Current legislation^a</i>			
Asianmukainen pitopaikka (N= 2079) ^c <i>Appropriate animal shelter</i>	100	0	-
Jatkuva vedensaanti pysyvässä pitopaikassa (N=1741) <i>Continuous water supply in a permanent place</i>	99	1	Pakkanen, hevonen ei juo kylmää vettä <i>The horse won't drink cold water</i>
Ei pidetä yksin, sosiaaliset tarpeet (N=1781) <i>Not kept alone, social needs</i>	97	3	Ei muita hevosia pitopaikassa <i>No other horses in the farm</i>
Liikkumiseen liittyvät käyttäytymistarpeet (N=1781) <i>Behavioral needs related to movement</i>	100	0	-
Tarkastetaan vähintään kerran päivässä (N=1802) ^c <i>Checked at least once a day</i>	96	6	Ei koeta tarvetta esim. laidunkausi <i>No need, e.g. grazing season</i>
Lausunnolla ollut säädös ^b <i>The regulation in the statement^b</i>			
Näköyhteys tallissa/pihatossa (N=1781) <i>Visual contact in the stable/yard</i>	99	1	Pitopaikan rakenteet <i>Stable structures</i>
Kosketusyhteys tallissa/pihatossa (N=1880) ^c <i>Contact in the stable/yard</i>	95	11	Pitopaikan rakenteet, aggressiiviset hevoset <i>Stable structures, aggressive horses</i>
Jatkuva vedensaanti laitumella ja tarhassa, sula (N=1781) <i>Continuous water supply in the paddock, melt</i>	98	2	Ämpärijuotto <i>Drinking from a bucket</i>
Juotto neljän tunnin välein tarhassa, talvi (N=1781) <i>Watering every four hours in the shelter, winter</i>	96	4	Työpäivinä väliaika pidempi, ei hoitajia <i>Working days, no caregivers</i>
Karkearehuton aika alle kuusi tuntia (N=2072) ^c <i>Without roughage less than six hours</i>	99	18	Yöaikana pidempi väli (ei voida antaa vapaasti) <i>At night, a longer interval (cannot be given freely)</i>
Ei saa pitää yksin pitopaikassa (N=1781) <i>Not allowed to keep alone at farm</i>	97	3	Ei muita hevosia pitopaikassa, eikä koeta tarvetta <i>No other horses in the stable, and there is no need</i>
Tarhan koko on vähintään 400 neliometriä (N=1781) <i>The size of the paddock is at least 400 square meters</i>	65	35	Tilan pinta-ala, ulkoilu-aika/hevonen vähenee <i>The area of the farm, outdoor time/horse decreases</i>
Tarhan pohja pitävä kokonaan/osittain (N=1929) ^c <i>Good quality of ground at least partly throughout the year</i>	41/59	8	Ilmasto, luonnon tarhat/laidunten talvikäyttö <i>Climate, natural paddocks/winter use of pastures</i>

^aLaki eläinten hyvinvoinnista (693/2023)

^bHevosten hyvinvointiasetus

^cOmistajalla on useampi hevonen erilaisissa olosuhteissa kokonaisprosentti > 100

vosen kivun tai poikkeavan olotilan, jos hevonen on heille tuttu. Sen sijaan epävarmoja vastaajat kertoivat olevansa silloin, jos pitäisi tunnistaa vieraan hevosen vointi. Tämä kiteytyi hyvin lauseeseen ”kun tiedät, millainen hevonen on terveenä, tiedät myös, milloin se on sairas”. Vastaajat ilmoittivat tunnistavansa kivun hevosen olemuksen ja käytöksen muuttumisesta, kasvojen ilmeistä, haluttomuudesta, yleisestä vireystasosta, seisoma-asennosta, sisään-päin kääntyneisyydestä, syömättömyydestä ja juomattomuudesta, aggressiivisuudesta tai passiivisuudesta sekä laumadynamii-kan muuttumisesta. Tärkeinä seikkoina mainittiin, että eri hevoset voivat samasta vaivasta käyttäytyä hyvin eri tavalla ja se että laumahierarkia vaikuttaa myös hevosen kipukäyttäytymiseen.

Lajityypillisten ja sosiaalisten tarpeiden täyttyminen

Kaikki terveet hevoset ulkoilivat päivittäin tarhassa tai pihatossa. Hevosista 70 % oli ulkona yli 12 tuntia vuorokaudessa, mikä selittyy osin pihattojen suurella osuudella (42 %). Hevosista 37 % ulkoili yksin, koska avoimien vastausten perusteella omistaja ei halunnut ottaa riskiä hevosen loukkaantumisesta tai sopivaa seuraa ei ollut löytynyt. Vastaajista 77 % kertoi hevonsa laiduntavan vähintään kaksi kuukautta, ja ainoastaan 20 % kertoi, ettei hevonen laiduntanut lainkaan. Hevoset olivat laitumella useammin ryhmässä (58 %) kuin tarhassa tai pihatossa ollessaan (45 %).

Näkö- ja kosketusyhdytystä, vähintäänkin turpakontaktia, pidettiin erittäin tärkeinä vaatimuksina. Se toteutui lähes kaikkien vastaajien hevosten osalta (taulukko 2). Avoimissa vastauksissa kerrottiin, että karsinoiden sijoittelu yhdelle sivulle tai umpinaiset väliseinät estivät näkö- ja kosketusyhdytysten tallissa, jolloin vaatimus toteutui vain tarhoissa. Hevosen sosiaalisen kanssakäymisen toteuttamista koskevaan avoimeen kysymykseen vastanneista 1 581 henkilöstä vain kuusi (6) piti hevosten välistä kanssakäymistä täysin tarpeettomana. Kysymys hevosen kokonaan yksin pitämisestä pitopaikassa herätti voimakkaita tunteita, ja siihen vastasi 1 639 hevosenomistajaa. Näistä pysyvänä ratkaisuna yksin pitämisen hyväksyi 5 % (taulukko 2).

Yksin pitämistä perusteltiin avoimissa vastauksissa sillä, että omistajalla on ko-

titallissaan vain yksi hevonen, että siitos-tamma on yksin vieroituksesta seuraavan varsan syntymään asti sekä sillä että omistajan toinen hevonen on kotona ja toinen valmennuksessa. Lisäksi mainittiin, että osa hevosista viihtyy yksin ja näin on toimittu satoja vuosia. Edelleen mainittiin, että hevoset hankitaan tiettyä käyttötarkoitusta varten, jolloin niiden sopeutuminen pito-paikkaan ja kanssakäyminen toisten hevosten kanssa ei yrityksistä huolimatta välttämättä onnistu toivotulla tavalla.

Hevosen yksin pitäminen aiheutti huolta osassa vastaajista, koska se voi johtaa käytännössä siihen, että tulevaa säännöstä on mahdotonta noudattaa. Yksin pitämisen kieltäminen tulisi kuitenkin valtaosan mielestä yksiselitteisesti kirjata lakiin, josta olisi sallittua poiketa vain perustellusti ja lyhytaikaisesti esimerkiksi kilpailumatkojen tai toisen hevosen sairaalajakson tai äkillisen kuoleman vuoksi.

Vastaajien käsitys lausunnolla olleen säädöksen toimeenpanosta

Vastaajista 81 % kertoi perehtyneensä lakiin eläinten hyvinvoinnista ja 70 % tulevaan asetukseen hevosen hyvinvoinnista (taulukko 2). Avoimissa vastauksissa omistajat kokivat säädösmuutosten olevan pääasiassa myönteisiä ja hyvää tarkoittavia mutta liian yksityiskohtaisia ja koskevan vain pientä osaa hevosenpidosta. Vastaajien mukaan myös tällä hetkellä on hyvin toimivia käytäntöjä, jotka liittyvät muun muassa karkearehuruokintaan, tarhaukseen ja laiduntamiseen. Jos lausunnolla oleva säädös tulisi sellaisenaan voimaan, olisi ryhdyttävä muuttamaan niitä. Osin esiintyi myös virheellisiä käsityksiä, kuten että tarhakokojen muutokset koskisivat jo olemassa olevia talleja. Tämä herätti suurta huolta, kun maata ei ollut lisää saatavilla. Ihmetystä herätti se, että minishetlanninponilla ja isolla hevosella olisi tarhan osalta sama kokovaatimus tai että turparemmin kireys olisi molemmilla yhtäläinen. Huolta herätti myös tarhojen pohjien kunnostukset, jotka maansiirtotöineen ovat kustannuksiltaan huomattavia, useita tuhansia tai kymmeniätuhansia euroja.

POHDINTA

Kyselyn tulosten mukaan kaikilla hevosilla on pääasiallisessa pitopaikassaan talli tai muu rakennus käytössään. Tämä luo erin-

omaiset lähtökohdat hevosen hyvinvoinnille, sillä Suomessa hevosten on sopeuduttava vuodenaikojen mukaan vaihteleviin sääoloihin. Hevosen lämpöneutraalialue on kylmäverisillä -10–20°C ja lämminverisillä 10 astetta korkeampi. Lämpötilarajoihin vaikuttavat sääolosuhteet, kuten sateet, tuulet ja suora auringonpaiste sekä hevosen mahdollisuus sopeutua etsimällä suojaa, liikkumalla tai syömällä enemmän.¹⁸ Säältä suojautumisen mahdollisuus on tärkeä, sillä aikuiset hevoset nukkuvat noin 2,5–5 tuntia päivässä. Yleensä hevonen nukkuu kymmenen minuutin jaksoissa, pääasiassa yöaikaan. Riittävä syvä unta varten hevosen on päästävä makuulle kivaan, pehmeään ja suojaan paikkaan vähintään noin 20–30 minuutin ajaksi vuorokaudessa.³

Karkearehuruokinnan osalta kyselyn tulokset olivat pääosin lausunnolla olleen asetuksen vaatimuksen täyttäviä. Silti vajaa viidesosa vastaajista oli epävarma, ylitykö enintään kuuden tunnin karkearehuton jakso yöaikaan. Karkearehun saaminen riittävän tiheästi on tärkeää, koska hevonen on kasvisyöjä ja sen ruuansulatuselimistö on kehittynyt jatkuvaan laiduntamiseen. Hevosen tulee syödä myös pitopaikassaan riittävän usein.¹⁹ Asetusluonnoksen kohta karkearehuruokinnan aikarajasta vaatineet vielä tiedottamista ja tarkentamista sekä ohjausta hevosten hyvinvoinnin valvonnassa.

Vaikka 99 %:lla vastaajien hevosista oli jatkuvasti juomavettä saatavilla pitopaikassaan sisällä, 4 % vastaajista ilmoitti, että tarhassa pakkaskaudella vettä tarjotaan harvemmin kuin neljän tunnin välein. Tämä saattaa altistaa suoliston toiminnan häiriöille ja lämmön tuotannon heikentymiselle. Kirjallisuuden²⁰ mukaan hevoset juovat lämpimällä säällä tavallisesti 15–20 nielaisua 5–7 kertaa päivässä ja 2–3 kertaa päivässä talvella. Juomaveden jatkuvan saannin vaatimus sai osan omistajista pohtimaan avoimissa vastauksissaan lausunnolla olevan säädöksen mielekkyyttä ja sen ristiriitaisuutta tutkimuksiin nähden. Mikäli hevosen omistaja ei ymmärrä vaatimuksen perustetta, heikentäne se myös vaatimuksen noudattamista. On kuitenkin otettava huomioon, että vaikka viilennettynä tarjotun veden kulutus ei kesällä lisääntynyt, talvella lämmitetyn veden tarjoaminen nostaa kulutusta jopa 40

prosenttia.^{21,22,23} Vedentarpeeseen vaikuttavat siten monet tekijät, kuten hevosen ikä, sääolot ja hevosen tekemä työ. Täysikasvuinen hevonen tarvitsee -20 °C pakasessa vettä noin 42 litraa, mikä on lähes sama määrä kuin noin 48 litraa vuorokaudessa kesähelteellä.²⁴

Lähes kaikki vastaajat tarkastivat hevostensa hyvinvoinnin vähintään kerran päivässä, mutta kuitenkin pieni osa vastaajista kertoi huolehtivansa tästä harvemmin. Sekä sidosryhmien toiminnassa että eläinten hyvinvoinnin tarkastuksissa tulee hevosten omistajille edelleen tähdentää päivittäisen tarkastamisen tärkeyttä. Kivun ja sairauden tunnistaminen oli vain harvojen omistajien mielestä haasteellista, kun kyseessä oli oma hevonen. Hieman useammalle se oli vaikeaa, jos hevonen ei ollut entuudestaan tuttu. Näissä tilanteissa mahdollisen hoidon ja avun viivästyminen saattaa aiheuttaa hevoselle turhaa kipua, tuskaa ja kärsimystä.

Lajityypilliset ja sosiaaliset tarpeet tunnistettiin hyvin, ja niitä pidettiin tärkeinä. Avoimissa vastauksissa suurimpina haasteina koettiin tallirakenteet, jotka estävät näkö- ja kosketusyhteyden. Vaikka valtaosa hevostista saa vastaajien mukaan olla lajitoverin seurassa, pitää kuitenkin 3 prosenttia vastaajista hevosta täysin yksin. Yksinäisyys aiheuttaa hevoselle useiden

tutkimusten mukaan stressiä ja hyvinvoinnin heikkenemistä. Hevonen on sosiaalinen eläin, joka luonnontilassa elää jopa useiden kymmenien eläinten laumassa.^{25,26} Liikkuen päivittäin useita kilometrejä ja syöden ruohoa 12–16 tuntia päivässä.^{1,25,27} Hevosen tärkeimmät aistit ovat näkö, haju ja kuulo. Epätyypilliset hajut ja äänet sekä suuret tunnistamattomat hahmot saavat hevosen reagoimaan voimakkaasti ja hakemaan turvaa laumasta, joka on hevoselle elintärkeä tarjotessaan suojaa ja sosiaalista vuorovaikutusta.^{28,29,30}

Lausunтовaiheen asetusluonnoksen mukainen hevoskohtainen tilavaatimus tarhalle jäi usein alle vaaditun 400 neliön, joskin 1.1.2026 voimaan tulevassa asetuksessa hevoskohtainen vaatimus on muutettu 300 neliöön. Ratkaisuna voikin olla merkittävä tarhausajan lyhentyminen pitoaikoissa, joissa on paljon hevosia ja vähän tarhoja. Asetuksen tavoitteen vastaisesti tämä aiheuttaisikin hevosten hyvinvoinnin heikkenemistä, koska ulkoiluajasta ei ole säädetty. Vastaajien mukaan suuntaus yhteistarhaukseen kuitenkin lisäksi päivittäisen ulkoilun määrää ja samalla sosiaalisten tarpeiden tyydyttymistä. Isoissa tarhoissa ja ulkoilualueilla hevosilla on hyvin tilaa syödä ja väistää toisiaan. Näin pärjäävät yhdessä myös ne hevoset, joita ei voi pitää lajitoverin kanssa

pienessä tarhassa. Vaikeimman haasteen pitoaikojen tarhavaatimukselle asettaa tilan maa-alueen kokonaismäärä. Taustalla on, että vuosikymmeniä hevostiloja on voinut perustaa muutaman hehtaarin tontille. Tulevaisuudessa alueiden kaavoituksessa sekä rakennuslupien myöntämisessä tulisi ottaa huomioon erityisesti kokonaistilantarve.

Kyselyn tulokset luovat kuvaa Suomen Hippos ry:n jäseninä olevien hevosten omistajien käsityksistä hevostensa hyvinvoinnista ja säästösten noudattamisesta. Tuloksiin tulee suhtautua osin varauksella, sillä kysely ei suuresta vastaajamäärästä huolimatta välttämättä ole edustava otos hevostenomistajista. On mahdollista, että kyselyn vastaajissa on aliedustus omistajista, joiden hevosten pitotavassa on epäkohtia. On myös mahdollista, että tuloksiin on vaikuttanut vastaajien kokemus paine vastata siten kuin on yhteiskunnallisesti hyväksyttävää.³¹ Anonyymisti vastaaminen on kuitenkin antanut mahdollisuuden tuoda esiin epäkohtia ilman pelkoa vastaajan tunnistamisesta.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että kyselyyn vastanneiden hevostenpito täyttää pääosin hyvinvointisäästösten vaatimukset. Tuloksissa kuitenkin esiintyi myös epäkohtia, joihin tulisi tiedottamisella ja viranomaisvalvonnalla kiinnittää huomiota.

KIRJOITTAJIEN OSOITTEET

Taru Järvimaa, eläinlääketieteen lisensiaatti, hevosairauksien erikoiseläinlääkäri, 1. kaupungineläinlääkäri, PL 86, 05801 Hyvinkää, puh. 040 555 9383, sähköposti: taru.jarvimaa@hyvinkaa.fi.

Artikkeli on osa kirjoittajan erikoistumisopintoja.

Janne Lundén, eläinlääketieteen tohtori, professori, Helsingin yliopisto, Elintarvikehygienian ja ympäristöterveyden osasto.

KIITOKSET

Kiitos Suomen Hippos ry:lle kyselykaavakkeen jakamisesta valtakunnallisesti hevosten omistajille.

Eläinlääkärilehden vertaisarvioidut artikkelit, joiden kirjoittajista joku on Helsingin yliopistosta, julkaistaan avoimesti Helsingin yliopiston kirjaston tietokannoissa alkaen vuodesta 2016. Keväällä 2022 niiden lisenssiksi valittiin CC-BY.

Kaikki tieteelliset artikkelit löytyvät QR-koodin takaa osoitteesta sell.fi.

LÄHDEKIRJALLISUUS

1. Goodwin D. Horse behaviour: Evolution, domestication and feralisation. Kirjassa: Waran N toim. *The Welfare of Horses*. New York: Springer Publishing; 2002, 1–18.
2. Krueger K, Esch L, Farmer K, Marr I. Basic needs in horses? A literature review. *Animals* 2021;11:1798.
3. Belling T. Sleep patterns in the horse. *Equine Practice* 1990;12:2–26.
4. Suomen Ratsastajainliitto. Kaikkien on tiedostettava vastuunsa toimiessaan hevosten kanssa. [kotisivu internetissä]. <https://www.ratsastus.fi/uutiset/kaikkien-on-tiedostettava-vastuunsa-toimiessaan-hevosten-kanssa/>.
5. Uusitupa I. Hevosen sopimaton kohtelu johti varoitukseen tallille – kohun keskellä olevan ohjaajan työt loppuivat. Helsingin Sanomat, 2023. www.hs.fi/urheilu/art-2000009327425.html.
6. Taleva K. Naiset laiminlöivät hevosten ruokintaa ja pitoa vuosien ajan Espoossa. *Iltalehti*, 2022. <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/2d899d8e-c8e3-468d-8f00-185ebbe49306>.
7. Vihtiläisnaiselle sakot ja eläintenpitokielto hevosten laiminlyönnistä. *Vihdin Uutiset*, 2020. <https://www.vihdinuutiset.fi/paikalliset/3481967>.
8. Hirvonen H. Luulen, että kaikki alalla ovat nähneet tällaista – ilmi tulleet tapaukset hevosten kohtelusta eivät yllätä hevostenkouluttajia. *Yleisradio*, 2024. <https://yle.fi/a/74-20075295>.
9. Ruokavirasto. Eläinsuojeluviranomaiset Suomessa. Ruokaviraston julkaisut 4/2024.
10. Ruokavirasto. Ilmoituksenvarainen eläintenpito ja muu toiminta. Ruokaviraston julkaisut 2/2025.
11. Hippolis, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry, Luke Hevostalous [kotisivu internetissä]. Hevostalous lukuina 2024. <https://www.hippolis.fi/site/wp-content/uploads/Hevostalous-lukuina-2024.pdf>.
12. Ruokavirasto. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset. Ruokaviraston julkaisut 4/2024.
13. Bornmann T, Randle H, Williams J. Investigating Equestrians' Perceptions of Horse Happiness: An Exploratory Study. *J Equine Vet Sci*. 2021;104.
14. Watney M, Lancaster B, Randle H. Horse Owners' Knowledge of Fundamental Care and their Perceptions on the Implementation of a Mandatory Certificate of Knowledge. *Journal of Applied Animal Welfare Science* 2024; 1–20.
15. Hartmann E. A Nordic survey of management practices and owners' attitudes towards keeping horses in groups. *J Anim Sci*. 2015;9:4564–74.
16. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin ohje [kotisivu internetissä]. [päivitetty marraskuu 2021]. https://tenk.fi/ohjeet-ja-aineistot/ihmistieteiden-eettisen-ennakoarvioinnin-ohje#4_1
17. Tilastokeskus. Suomen virallinen tilasto (SVT): Työvoimatutkimus [kotisivu internetissä]. https://www.stat.fi/til/tyti/2022/02/tyti_2022_02_2022-03-22_tau_010_.fi.html.
18. Dawkins MS. Using behavior to assess welfare. *Animal Welfare* 2004;13:53–57.
19. Hoskin SO, Gee EK. Feeding value of pastures for horses. *NZVJ* 2004;6:332–341.
20. Riley CB. Ingestion, Elimination and Comfort. Kirjassa: Riley CB, Cregier SE, Fraser A, toim. *Fraser's the Behaviour and Welfare of the Horse*. Oxfordshire, Boston: CAB International; 2022, 61–80.
21. Schöning B. *Horse behaviour*. 1. painos. Sheffield: 5M Books Ltd; 2016.
22. McDonnell SM, Kristula MA. No effect of drinking water temperature (ambient vs. chilled) on consumption of water during hot summer weather in ponies. *Appl Anim Behav Sci* 1996;49:159–153.
23. Kristula MA, McDonnell SM. Drinking water temperature affects consumption of water during cold weather in ponies. *Appl Anim Behav Sci* 1994;41:155–160.
24. Hevostietokeskus. Veden tarvemäärät. [kotisivu internetissä]. <https://hevostietokeskus.fi/i/ruokinta/veden-tarve/veden-tarvemaarat>.
25. Berger J. *A Feral Population: Wild Horses of the Great Basin. Social Competition and Population Size*. 1. painos. Chicago: University of Chicago Press; 1986.
26. Rubenstein D. Ecology and sociality in horses and zebras. Kirjassa: Rubenstein DI, Wrangham RW toim. *Ecological Aspects of Social Evolution*. Princeton: Princeton University Press; 1987, 282–302.
27. Waters A. Factors influencing the development of stereotypic and redirected behaviours in young horses: Findings of a four-year prospective epidemiological study. *Equine Vet. J*. 2010;34:572–9.
28. Husted R. Evacuation and Rescue Welfare. Kirjassa: Riley CB, Cregier SE, Fraser A, toim. *Fraser's the Behaviour and Welfare of the Horse*. Oxfordshire, Boston: CAB International; 2022, 218–220.
29. Hamilton WD. The genetical evolution of social behaviour II. *J Theor Biol*. 1964;7:1–16.
30. Hartmann E, Bøe KE, Christensen JW, Hyypä S, Jansson H. A Nordic survey of management practises and owners' attitudes towards keeping horses in groups. *J Anim Sci*. 2015;93:4564–74.
31. Soon JM, Krzyzaniak SC, Shuttlewood Z, Smith M, Jack L. Food fraud vulnerability assessment tools used in food industry. *Food Control*. 2019;101:225–32.